

Opini3n

El fang que ens uneix

ANTONI PUIGVERD

ANTONI PUIGVERD

25/03/2019 00:27 | Actualizado a 25/03/2019 06:07

Se'm va acostar un home bru, seri3s, amb cabells blancs. "Te'n recordes, de mi? M'asseia al teu costat, al pupitre de la classe del senyor Clares". El senyor Clares era el mestre de la Bisbal que preparava els nens de 9 a 12 anys. Republicà, com Vict3ria Vigo, la seva dona (expedientats i humiliats, grans mestres!). El noi que s'asseia al meu costat a la classe ara és un jubilat. Es diu Miguel Guill3n i és fill de Cuevas Bajas, el poble d'on provenen la major part dels bisbalencs d'origen andal3s.

Miguel, que ara viu a Palafrugell, em va explicar que fent de paleta (oficial, encarregat i, finalment, empresari) ha alçat molts blocs de pisos a l'Empordà. També ha construït amb les seves mans, de baix a dalt, moltes cases treballant els diumenges: la dels seus pares, la seva i la dels seus fills, entre d'altres. Els litres de suor que ha vessat sobre la terra empordanesa poden ser igualats; superar-los és impossible. Miguel parla un català molt suc3s, amb un m3nim deix andal3s que es barreja amb arcaïsmes empordanesos. Mentre nosaltres recordàvem els anys d'infantesa, l'alcalde de la Bisbal, Lluís Sais, i el de Cuevas Bajas, Manuel Lara, celebraven el bateig d'una plaça dedicada a aquest poble andal3s.

Els discursos dels alcaldes i de la regidora Maite Bravo, ànima de l'acte, glossaven la importància del teixit civil que es va fabricar a la Bisbal entre els catalans d'origen i els que van arribar entre els anys cinquanta i els setanta provinents d'aquell poblet a tocar del Genil. Una bona colla de ciutadans de Cuevas Bajas acompanyava el seu alcalde en la visita oficial a la Bisbal i abraçaven els parents i amics d'aquell temps, ara catalans de dret i de

sentiment. Els alumnes de l'escola de cobla Conrad Saló van tocar unes sardanes. També es van ballar sevillanas. Els ceramistes Joan Raventós i David Rossell van explicar el sentit del mural que estan realitzant per decorar aquesta plaça, amb fang procedent d'ambdós pobles. Les terres de la Bisbal i Cuevas Bajas s'ajunten per refundar la bellesa.

Després tots plegats vam plantar una olivera de Cuevas al jardí de la biblioteca i durant una arrossada de germanor la filla d'en Miguel, Laura Guillén, la Bicha, i el seu quadre de Palafrugell van cantar i ballar flamenc pur. Ara bé, el gran protagonista de la festa va ser un altre Manuel Lara, tiet de l'actual alcalde de Cuevas i un dels homes més importants de l'antifranquisme empordanès. Manolo Lara, que ha publicat llibres sobre l'heroic periple dels andalusos de Cuevas a la Bisbal, ha treballat obsessivament perquè aquesta plaça sigui el símbol de la fusió.

Manolo era el gran d'una família nombrosa sense pare. Nascut just després de la guerra en una Andalusia “donde sólo había torronteras de hambre, miseria y calamidades”, acompanyava la mare de nit per aplegar quatre olives, una mica de gra. Va anar-se'n a Alemanya, des d'on va poder pagar els deutes de la mare i ajudar els germans. Més tard, com tants altres veïns, emigra a la Bisbal. Conductor de camions, va arribar molt amunt a la seva empresa, mentre participava en la lluita antifranquista amb el PSUC. Tota la seva vida ha estat un exemple de compromís: familiar, social, polític. Parla un català d'accent andalús i ha estat l'ànima de l'agermanament dels dos pobles. Sosté que l'emigració andalusa té un component polític, ja que les famílies dels rojos i els republicans, a les zones rurals andaluses, eren sotmesos al pacte de la fam i no els llogaven mai de jornalers. Malgrat la duresa de la seva vida mai no ha cultivat el ressentiment i ha afavorit sempre el diàleg, la deferència, la inclusió.

Ara bé, pràcticament no hi havia catalans d'origen a la festa de la plaça (llevat dels regidors, la colla sardanista i uns militants d'esquerres). Entre els assistents, un company dels vells temps, el nom del qual no esmentaré. Treballador de fàbrica jubilat, va ser militant d'esquerres per lleialtat a la seva família andalusa. Com tants lluitadors anònims ha fet més per la democràcia i el catalanisme a l'Empordà que molts dels que ara branden l'estelada. El vaig notar trist. “Tornem a ser vistos com estranys. N'hi ha que diuen que som un obstacle per la independència”. Segurament és una anècdota poc representativa, però el sol fet que aquestes idees circulin es carrega l'esforç de fusió pel qual tants hem lluitat.

Aquest company no abandonarà la idea inclusiva de país per la qual va lluitar. No abraçarà la posició antagonista que contribueix a dividir tant com l'altra. Només va expressar-me tristesa i resignació, no va fer ni un retret. No vol haver de triar entre els dos fangs que conformen el mural de la seva vida (de la mateixa manera que el fang de Cuevas forma part de la meva: sense les olors, els accents i els jocs d'aquells amics d'infantesa, jo seria un altre). Els obliguen a triar entre el pare i la mare, entre un i altre fang. Callant, trien.

Qui ha esperonat Catalunya en aquesta direcció ni coneix el país ni estima la gent que hi viu. Simplement creu, com és propi del nacionalisme, que el país és una finca; i que la finca és seva.